

24. mart – Svetski dan borbe protiv tuberkuloze „ZAJEDNO PROTIV TUBERKULOZE”

Svetski dan borbe protiv tuberkuloze se obeležava širom sveta sa ciljem da se podigne svest o ogromnom opterećenju ovom bolesti u svetu.

Svetska zdravstvena organizacija (SZO) procenjuje da je 9,6 miliona ljudi obolelo od tuberkuloze u 2014. godini u svetu, od toga oko milion dece, kao i da je 1,5 milion ljudi umrlo od ove bolesti. Uprkos svim dostignućima i činjenici da skoro svi slučajevi mogu biti izlečeni, ova bolest je vodeći uzrok smrti od zaraznih bolesti u svetu. Samo 6 miliona obolelih (63%) je prijavljeno SZO, što govori da 37% novih slučajeva tuberkuloze ostaje nedijagnostikovano ili neprijavljeno, bez podataka o kvalitetu lečenja. Još veći jaz postoji u slučaju multirezistentne tuberkuloze (MDR-TB). Od procenjenih 480.000 slučajeva, samo oko četvrtine – 123.000 slučajeva je otkriveno i prijavljeno. Procenjuje se da je 12% osoba koje žive sa HIV-om među obolelima od tuberkuloze.

Perzistiranje ko-infekcije tuberkuloze HIV-om i multirezistentne tuberkuloze predstavlja pretnju globalnom razvoju i bezbednosti zdravlja.

Srbija se 24. marta 2016. godine pridružuje svetskoj kampanji obeležavanja Svetskog dana borbe protiv tuberkuloze pod sloganom „Zajedno protiv tuberkuloze” pozivajući donosiocima odluka, stručnu javnost, ustanove u sistemu zdravstvene zaštite, organizacije civilnog društva i stanovništvo da se ujedine kako bi se učinili koordinisani naponi, tuberkuloza održala kao javnozdravstveni prioritet i dalje smanjivalo opterećenje ovom bolesti u Republici Srbiji.

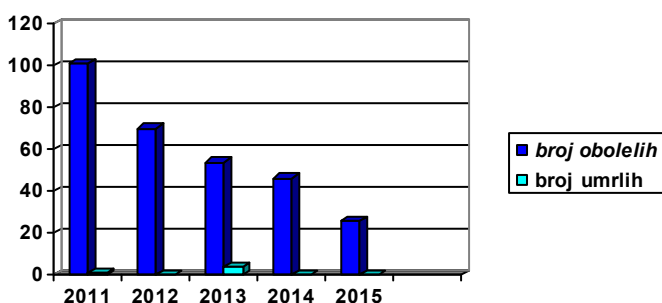
Republika Srbija spada među 37 zemalja evropskog regiona gde se registruje niska stopa prijavljivnja tuberkuloze (manje od 20 slučajeva na 100000 stanovnika). Tokom 2014. godine prijavljeno je 1051 slučaj oboljevanja od svih oblika tuberkuloze, što je za 3,6% manje u odnosu na predhodnu godinu, a stopa incidencije iznosila je 15,00 na 100.000 stanovnika

Opterećenje tuberkulozom u Republici Srbiji u poslednjih 10 godina je značajno smanjeno zahvaljujući doslednoj primeni Nacionalnog programa koji je zasnovan na strategijama Svetske zdravstvene organizacije (SZO) i finansijskoj podršci Globalnog fonda za borbu protiv side, tuberkuloze i malarije što je rezultiralo smanjenjem notifikacione stope tuberkuloze za 58% na 15/100.000 stanovnika u 2014. godini. Međutim, došlo je do smanjenja stope uspeha lečenja obolelih sa 87% (2009–2011) do 85% i 82% u 2012. i 2013. godini i uspeha lečenja multirezistentne tuberkuloze sa 71% i 76%, koliko je iznosila stopa u 2010. i 2011. na 57% u 2012. godini. Broj smrtnih ishoda i broj obolelih koji prekidaju lečenje je u porastu.

U Južnobanatskom okrugu u periodu od 2011. do 2015. beleži se trend pada učestalosti oboljevanja i umiranja od tuberkuloze. Tokom 2015. godine prijavljeno je ukupno 26 obolelih sa incidencijom koja iznosi 8,85/100000, što je niže u odnosu na 2014. godinu kada je prijavljeno 46 obolelih i incidencijom 15,66/100000, kao i pad u odnosu na petogodišnji prosek (19,47/100000). Tokom 2015. godine nije bilo umrlih od tuberkuloze kao ni 2014. godine, za razliku od 2013. kada su umrle 4 osobe i 2011. godine kada je smrtni ishod zabeležen kod jedne osobe obolele od TBC pa mortaliteta na petogodišnjem periodu posmatranja iznosi 0,34/100000.

Tabelarni i grafički prikaz broja obolelih i umrlih od TBC od 2011 - 2015. godine u Južnobanatskom okrugu:

bolest	2011		2012		2013		2014		2015	
	Br. obo	Br. umr	Br. obo	Br. um	Br. obo	Br. umr	Br. obo	Br. umr	Br. obo	Br. umr
TBC	101	1	70	0	54	4	46	0	26	0

Iako su vodeći uzroci obolevanja i umiranja poslednjih godina u Republici Srbiji masovne nezarazne i maligne bolesti, kontrola tuberkuloze u Srbiji još uvek nije na nivou razvijenih zemalja zapadne Evrope. Potrebno je da i dalje ostane na listi javnozdravstvenih prioriteta zbog postojanja i širenja rezistentnih oblika bolesti, udružene infekcije TB i HIV-a, sve većeg broja migranata iz područja sa velikim opterećenjem tuberkulozom, nedostatka sredstava za finansiranje svih aktivnosti programa i mogućeg preokreta epidemiološkog trenda u uslovima društveno-ekonomske krize.

Akcent u obeležavanju svetskog dana borbe protiv tuberkuloze leži u činjenici da je rano otkrivanje i lečenje obolelih od plućne tuberkuloze najvažnija mera prevencije širenja tuberkuloze jer se tako najefikasnije uklanja izvor zaraze.

Šta je tuberkuloza?

Zarazna bolest

Ko je uzročnik bolesti?

Mycobacterijum Tuberculosis.

Kako se prenosi?

Putem vazduha . Kada osoba koja ima tuberkulozu pluća kašlje, kija, smeje se, govori, bakterije se izbacuju u vazduh. Za prenošenje infekcije najvažniji je bliski kontakt sa obolelim od plućne tuberkuloze. Najveću mogućnost da se zaraze imaju članovi porodice i osobe koje žive u istom domaćinstvu ili koje provode više sati u istoj prostoriji sa obolelim. Sve osobe iz bliskog kontakta sa zaraznim bolesnikom treba da se jave lekaru specijalisti za plućne bolesti na pregled.

Da li TBC zahvata samo pluća?

Obično zahvata pluća, a može da zahvati mozak, bubrege ili kičmu.

Koji su znaci bolesti?

Slabost, zamor, gubitak telesne težine, noćno znojenje, slab apetit, blago povišena temperatura. Kašalj koji traje duže od četiri nedelje, iskašljavanje krvi ukazuju na mogućnost TBC pluća.

Kako da se zaštitimo?

Pokrivanjem usta i nosa maramicom prilikom kašljanja i kivanja.

Provetranjem i sunčanjem prostorija i posteljine u kojima boravi bolesnik oboleo od plućne tuberkuloze. Bacil TBC je osetljiv na toplotu (63°C ga uništava za 30 minuta, a 80°C za 1 sekundu). Odeću i posteljinu prati na 60°-90°C, a posuđe u vreloj vodi. Od hemijskih dezinficijensa za pranje ravnih površina, podova i toaleta najefikasniji su hloridi (npr rastvor varikine).

Pravilnom ishranom, dovoljnim spavanjem i odmorom, redovnim fizičkim aktivnostima.

Lečenje?

Tuberkuloza se uspešno leči. Oboleli od zarazne tuberkuloze pluća moraju da se leče u bolnicama, a na kućno lečenje se otpuštaju tek kada postanu bezopasni za svoju okolinu, kada bacila više nema u ispljuvku.

Lečenje traje 6-8 meseci.

ALKOHOLIZAM, NARKOMANIJA, PUŠENJE, SIDA, SIROMAŠTVO, ŠEĆERNA BOLEST, DUGOTRAJNE TEŠKE BOLESTI, STANOVANJE SA TUBERKULOZNIM BOLESNIKOM, NEUHRANJENOST su stanja koja doprinose oboljevanju od tuberkuloze.